

ค่าจ้างขั้นต่ำกับภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย

นางสาว กรรณิการ์ ตีรียักดีตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-049-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I19061088

MINIMUM WAGE AND INFLATION IN THAILAND

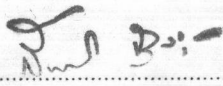
MISS KANNIKA THEEPAKDEETRAKUL

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics
Department of Economic
Graduate School
Chulalongkorn University
1996
ISBN 974-634-049-2**

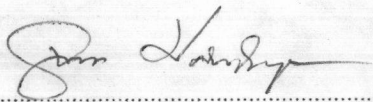
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ค่าจ้างขั้นต่ำกับภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย
โดย   นางสาว กรรณิการ์ ตริภักดิ์ตระกูล
ภาควิชา   เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวลน้อย ตริรัตน์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์

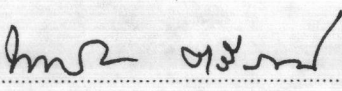

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

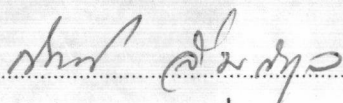

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ อุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑา มনীไชย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวลน้อย ตริรัตน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติ ลิ้มสกุล)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กรณีการ ตรีภาคดีตระกูล : ค่าจ้างขั้นต่ำกับภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย (MINIMUM WAGE AND INFLATION IN THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. นवलน้อย ตรีรัตน์, อ. ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์, 132 หน้า. ISBN 974-634-049-2

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ศึกษาความเป็นมาและโครงสร้างค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศไทย รวมทั้งการทำงานของคณะกรรมการค่าจ้างในการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ และทดสอบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำกับเงินเฟ้อในประเทศไทย

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำ อัตราเงินเฟ้อและการเปลี่ยนแปลงของผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรกรรมในช่วงปี 2526 - 2536 พบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราเงินเฟ้อ และการเปลี่ยนแปลงของดัชนีค่าจ้างขั้นต่ำที่แท้จริงเฉลี่ยทั่วประเทศก็ไม่ได้มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของดัชนีผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม ทั้งนี้อาจจะเป็นผลมาจากระบบการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการค่าจ้าง โดยที่กฎหมายค่าจ้างขั้นต่ำได้กำหนดให้การกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำจะต้องสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ เช่น อัตราเงินเฟ้อ, ผลิตภาพแรงงาน, อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ, ความสามารถในการจ่ายของนายจ้าง, ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นของลูกจ้าง แต่ในทางปฏิบัติรูปแบบการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำอยู่ในรูปการเจรจาต่อรองระหว่างฝ่ายนายจ้างและฝ่ายลูกจ้าง โดยมีฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้ประสานผลประโยชน์ของทั้งสองฝ่ายร่วมกัน ซึ่งความไม่สอดคล้องกันดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดภาวะความไม่สมดุลของตลาดอยู่ตลอดเวลาและก่อให้เกิดความผันผวนของระบบราคา ซึ่งนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อ

ผลการทดสอบความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลระหว่างการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยทั่วประเทศกับอัตราเงินเฟ้อ พบว่าความสัมพันธ์มีลักษณะเป็น Unidirectional Causality จากการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำต่ออัตราเงินเฟ้อ นั่นคือ การเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดเงินเฟ้อเท่านั้น แต่อัตราเงินเฟ้อไม่ได้เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งผลการทดสอบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาในเรื่องการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้เนื่องมาจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างการเปลี่ยนแปลงดัชนีค่าจ้างขั้นต่ำที่แท้จริงกับการเปลี่ยนแปลงของดัชนีผลิตภาพแรงงานนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอนในการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำของคณะกรรมการค่าจ้าง

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา .....
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต *Ms. Chany*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ผศ. ดร. นवलน้อย*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *ผศ. ดร. สังคีต*

C660118 : MAJOR ECONOMICS
KEYWORD: MINIMUM WAGE / INFLATION

KANNIKA THEEPAKDEETRAKUL: MINIMUM WAGE AND INFLATION IN THAILAND.
THESIS ADVISOR : ASST.PROF. NUALNOI TREERAT, Ph.D., THESIS CO-
ADVISOR : ASST.PROF. SUNGSIDH PIRIYARANGSAN, Ph.D., 132 pp.
ISBN 974-634-049-2

The objective of this thesis is to study background and structure of the minimum wage in Thailand, functioned through the national wage committee in determining the minimum wage. This study also attempts to test causal relationship between percentage change in the minimum wage and inflation in Thailand.

The study indicates that change in the minimum wage and inflation, change in the average real minimum wage index and change in non-agricultural productivity of labour index during the period 1983 - 1993 are not significantly related due to the determination of the minimum wage by the national wage committee. The minimum wage did not justify the rules of minimum wage's law such as inflation, productivity of labour, economic growth, employer's ability to pay, necessary living expenses. In practice, the determination of the minimum wage will depend upon the bargaining power of both employer and employee, with the government acted as the coordinator. This inconsistency creates the market unbalance and price fluctuation leading to inflation.

As a result of causality test, the percentage change in the average minimum wage and inflation are unidirectional causality, which is that inflation is Granger-caused by the change in the minimum wage. The test result conforms to the study mentioned above which are the inconsistency amongs the change in the real minimum wage and the change in non-agricultural productivity of labour index, and the uncertain rule in determining the minimum wage.

ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ *Ms. Kanna*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *Mr. Sun*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม *S.S. 2*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผศ.ดร. นवलน้อย ตริรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผศ.ดร. สังคีต พิริยะรังสรรค์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ร่วม) ซึ่งท่านได้ให้ความรู้และข้อคิดเห็น รวมทั้งข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. จุฑา มนต์ไพบูลย์ และ รศ.ดร. กิตติ ลิ้มสกุล ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น รวมทั้งกรุณาสละเวลาอันมีค่าเป็นประธานกรรมการ และกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตามลำดับ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพิชัย ชื้อมัน, คุณคนทัด รุจิโรจนาสกุล และคุณรุจน์ เรืองไพศาล คณะกรรมการค้ำจ้ำงฝ่ายลูกจ้ำงและฝ่ายนายจ้ำง ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, ธนาคารแห่งประเทศไทย ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือและความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งเป็นผู้ให้การสนับสนุนทางด้านการศึกษาตั้งแต่เล็กจนโต และเป็นผู้ซึ่งคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณ พี่สาวและน้องสาวทั้งสี่คน ที่ให้ความห่วงใยและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มอบทุนสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ ผู้วิจัยขอมอบความดีทั้งหมดให้แก่คุณพ่อ คุณแม่ และครูอาจารย์ในสถาบันการศึกษาที่ผู้วิจัยได้ศึกษามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และหากวิทยานิพนธ์มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับข้อผิดพลาดดังกล่าวไว้ ณ ที่นี้ด้วย

กรรณิการ์ ตริภักดีตระกูล

เมษายน 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญแผนภาพ	ฐ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	6
ขอบเขตของการศึกษา	6
สมมติฐานของการศึกษา	6
วิธีการศึกษา	7
ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2. โครงสร้างทฤษฎีค่าจ้างขั้นต่ำและเงินเพื่อ	13
โครงสร้างและทฤษฎีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศไทย	13
โครงสร้างและทฤษฎีเงินเพื่อในประเทศไทย	46
3. คณะกรรมการค่าจ้างกับการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ	60
ความเป็นมาของคณะกรรมการค่าจ้าง	60
องค์ประกอบของคณะกรรมการค่าจ้าง	61
ที่มาของกรรมการค่าจ้างฝ่ายต่างๆในคณะกรรมการค่าจ้าง	62
อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการค่าจ้าง	66
บรรทัดฐานการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ	67
ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบคณะกรรมการค่าจ้าง และการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำ	71

4.วิธีการศึกษา.....	80
การทดสอบคุณสมบัติ Stationary ของตัวแปรอนุกรมเวลา.....	82
การทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (Cointegrated) ของอนุกรมเวลา.....	86
วิธีการกำหนดขนาดของความล่าช้า (Lag length) ของตัวแปรที่ใช้ ในการทดสอบ Cointegrated และ Causality test.....	88
แบบจำลองและขั้นตอนในการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล (Causality Test) ของ การเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ (MW) และ อัตราเงินเฟ้อ (INF).....	89
ลักษณะแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	92
5. ผลการศึกษา.....	96
ผลการทดสอบคุณสมบัติ Stationary ของอัตราเงินเฟ้อและ การเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำ.....	96
ผลการทดสอบความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวของตัวแปร อัตราเงินเฟ้อ และ การเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำ (Cointegrated Test).....	98
ผลการทดสอบ Causality ของอัตราเงินเฟ้อและ การเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำ.....	99
- ผลการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ ต่ออัตราเงินเฟ้อ.....	99
- ผลของการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลของอัตราเงินเฟ้อ ต่อการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ.....	101
6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	106
รายการอ้างอิง.....	112
ภาคผนวก.....	115
ประวัติผู้เขียน.....	132

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

2.1	แสดงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำและการบังคับใช้ ตั้งแต่พ.ศ. 2516-2538	18
2.2	แสดงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยในเขตต่าง ๆ และอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ย ทั่วประเทศตั้งแต่พ.ศ. 2525-2538	36
2.3	แสดงดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคและอัตราการผลิต (อัตราเงินเฟ้อ) ตั้งแต่พ.ศ. 2525-2538	37
2.4	แสดงอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตั้งแต่พ.ศ. 2525-2536.....	38
2.5	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยทั่วประเทศ และดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคหรืออัตราเงินเฟ้อ พ.ศ. 2526-2536.....	41
2.6	แสดงดัชนีค่าจ้างขั้นต่ำที่แท้จริง พ.ศ. 2526-2536.....	42
2.7	แสดงดัชนีค่าจ้างขั้นต่ำที่แท้จริงกับดัชนีผลิตภัณฑ์มวลรวม พ.ศ. 2526-2536.....	44
2.8	แสดงสัดส่วนของลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ต่อจำนวนลูกจ้างทั้งหมดในปีพ.ศ. 2536	46
2.9	แสดงอัตราเงินเฟ้อในประเทศไทยตั้งแต่พ.ศ. 2517-2538.....	50
2.10	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงราคาน้ำมันดิบตั้งแต่พ.ศ. 2517-2536.....	51
2.11	แสดงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยทั่วประเทศ พ.ศ. 2517-2538.....	52
2.12	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีราคาสินค้านำเข้าที่มีใช้น้ำมัน ตั้งแต่พ.ศ. 2517-2536	53
2.13	แสดงการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคและการลงทุนของภาคเอกชน ตั้งแต่พ.ศ. 2523-2536.....	55
2.14	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงสินเชื่อของภาคเอกชนตั้งแต่พ.ศ. 2517-2536.....	57
2.15	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินตั้งแต่พ.ศ. 2517-2536.....	58
4.1	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้างขั้นต่ำเฉลี่ยทั่วประเทศ และอัตราเงินเฟ้อ พ.ศ. 2517-2538.....	95

5.1	แสดงผลการทดสอบโดยวิธี ADF Unit root ของอัตราเงินเฟ้อ และการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ ในรูป level, ผลต่างลำดับที่ 1 (first difference) และผลต่างลำดับที่ 2 (second difference)	97
5.2	แสดงผลการทดสอบ Cointegration วิธี Augmented Engle Granger (AEG).....	98
5.3	แสดงผลการทดสอบ Causality สำหรับตัวแปร DDINF โดยใช้ร่วมกับ FPE Criterion.....	99
5.4	แสดงผลการทดสอบ Causality สำหรับตัวแปร DDINF และ DDMW โดยใช้ร่วมกับ FPE Criterion	100
5.5	แสดงผลการทดสอบ Joint Test	101
5.6	แสดงผลการทดสอบ Causality สำหรับตัวแปร DDMW โดยใช้ร่วมกับ FPE Criterion.....	101
5.7	แสดงผลการทดสอบ Causality สำหรับตัวแปร DDMW และ DDINF โดยใช้ร่วมกับ FPE Criterion	102
5.8	แสดงผลการทดสอบ Joint Test	103
5.9	สรุปผลการทดสอบ Causality Test ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ กับอัตราเงินเฟ้อ	103
5.10	สรุปผลการทดสอบ Joint Test ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำ กับอัตราเงินเฟ้อ	103

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่

1	เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างขั้นต่ำกับอัตราเงินเฟ้อ พ.ศ. 2526-2536.....	40
2	เปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงดัชนีค่าจ้างขั้นต่ำที่แท้จริงกับดัชนีผลผลิตภาพ แรงงานนอกภาคเกษตรกรรม พ.ศ. 2527-2536.....	45
3	แสดงภาวะเงินเฟ้อแบบ “Wage-push inflation”	47